

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razumno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe. seprodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravljalstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 52.

V Ptuj v sredo dne 24. decembra 1908.

IX. letnik.

Tiha noč, sveta noč . . .

Prizigajte male lučice na božičnem drevescu, okinčajte svete jaslice, — zvonovi naj ob polnoči zapejoje in otroško veselje, srečna polnočnost naj prihaja zopet v vaša srca . . . kajti prazniki božanskega rojstva so zopet prišli . . .

Kolikokrat sem že praznoval božične praznike! In naj so se tudi razmere predručajile, naj me je vodilo kruto življenje po trnjevi poti ali pa po gladkih stezah hipne sreče, — vedno se je vrnilo v kljub sovraštvu in jezi in trpljenju ob svetem večeru ono milo otroško čustvo, napolnjeno z daljnimi zvonjenjem, s sladkim upanjem in hrepenenjem pričakovanjem . . .

Oj tiho hrepenenje otroških let! Na sredi sobe je stala visoka smreka in na smreki stotero reči, pozlačenih orehov, rdečih jaboljkov, in stotero svitlih malih svečic, podobnih nebeškim zvezdicam. In pod drevescem smo stali verni otročiči, gledali z žarečimi očmi navzgor na vse te krosove in iztegavali nedolžno ročice proti luči . . . Oče in mati sta stala ob strani in gledala na svojo deco z veselo zadovoljnostjo . . . In iz malih ust je zašumela pesen — „tiha noč, sveta noč“ . . . Oj, spominjam se jasno teh srečnih božičnih večerov! Nekega svetega večera pa sem opazil v očetovem očesu solzo; mala, svitla solza je bila to in le za trenutek se je pokazala na resni lici očetovi. Takrat te solze nisem razumel.

Prišel pa je sveti večer, ki smo ga praznovali že — brez očeta. Tam na pokopališču je stal en griček več in pod gričom je spal on, — on, ki nam je tolikokrat lučice na smreki prižigal. Zdaj smo mi otroci njemu svečice prižigali, pa ne na drevesu marveč na grobu, ne ob svetem večeru temveč na dan Vsehsvetih . . . Takrat smo se pod božično smreko vsi jokali. Mati nas je stisnila k srcu in v vročem objemu smo čutili, da plava očetov duh med nami, da

nam je blizu, čeprav nevidno, da nas gleda s svojimi ljubečimi očmi . . .

Leta in leta so minula. In prišel je sveti večer, ko sem ga pričakoval sam kot kreпки mladenič v daljni tujini. Prvi sveti večer je bil to, ki sem ga praznoval brez smrečice in brez luči in brez starišev, — sam, zapuščen, žalosten . . . Sedel sem v svoji sobi in zrl skozi okno na morje, v katerem se je igrala luna. In nakrat sem se spomnil svoječasa, očetove solze; zdaj sem jo razumel, to neizrazljivo bolesto, to tiho, žalostno hrepenenje po otroškem veselju . . . In ko so zvonovi z veselimi glasovi oznanili rojstvo Gospodovo, stopile so i meni, mladeniču v tujini, solze v oči in kapala ona za drugo na materino sliko, ki je ležala pred menoj na mizi . . .

Zdaj stoji pod božičnim drevescem moj otrok poleg mene. Kako se s etijo te oči, kako vriska to ljubo bitje, ta moja kri . . . Dal Bog, moj otrok, da ne bi počakal nikdar krutosti življenja! Dal Bog, moj otrok, da bi te solze nikdar ne kalle ogenj nedolžnih očes, — dal Bog, da bi ostalo to božično sveto veselje v tvoji duši za vedno, vedno tako čisto in lepo in svitlo . . .

Božični zvonovi donijo raz stolpa . . . Kako veličastna je misel božanskega rojstva! Bog sam je postal človek, da bi odrešil grešni svet s svojo krvjo. Bog sam si je izbral človeško mati. Bog sam je postal človek in se napolnil, na tisto trnjevo pot, ki vodi od krsta do puščave, od oljnate gore do Golgote. Bog sam je postal človek, da se pusti od tega po Bogu ustvarjenega človestva obsoditi, bičati in križati . . . Veličastnejšega pojavnja veseljne ljubezni ni. In ta božja ljubezen je še bolj očitna, še bolj veličastna, ako se spominjamo tega, da se je rodil Bog v ponižnem hlevu in da so molili pred njim najprve zadnji reveži sveta . . .

bi se nikdar več ne vrnili. Zdaj je bilo treba, vzeti za vedno od njih slovo.

Čez sto gričkov v dolgi vrsti, skrbno gojenih od ljubeče tovariške roke. Vsak grob okinčan s kamenjem, da zamorejo pokopanega tudi ljubeči sorodniki najdeti. Tu je bil železni križ, tam zopet mramorni kamen. Pri mnogih pa je bilo videti le pohlavni »križec kompanije«, — »infanteristu od infanteristu«. Stari grobovi takih, ki jih danes nikdo več ne pozna, ali nobenega — pozabljenega groba. In ta izraz zveste tovariške ljubezni je pač veslje za vboje starjaku, ki so v daljni domovini za mlademu, mrtvemu vojašku jokali . . .

Prikorakala je cela garnizija. Postavila se je severno in južno ob mejni pokopališča. Potem je prišel brigadir general-major pl. Rhemen in vsi so se podali k poljskemu oltarju, katerega se je postavilo ob pokopališkem križu. Dospeli so tudi vsi člani avstro-ogrške kolonije; mnogi od njih so imeli ljubljene mrtvece pod temi griči. Na oni strani ograje poleg vojaštva stali so tudi katoliški Albanci. Tudi ti so dali našim mrtvecom zadnjo čast, tudi ti so hoteli biti priče, kako jemlje avstro-ogrski vojak v daljnem kraju Plevlje slovo od svojih mrtvih tovarišev.

Tedaj je stopil vojaški kurat Tesac naprej in pričel z donečim in žalostnim glasom svoj govor. Govoril je krasno. Konec njegovega govora je bil približno sledeči: »Danes hočemo zadnjikrat za naše mrtve moliti. Mi ne bodemo več varovali pokoj njih trupel, le črne vrane

Staroveški narodi niso poznali ljubezni in spoštovanja bližnega. Oni so zidali vse svoje verske nazore na svitlem veselju do vživanja, do življenja. Sebi v korist in zabavo so metali sužnje v areno svojih rimskih teatrov, da so se reveži pred njimi vojskovali med seboj in proti divjim zverinam. Manjkalo je tem narodom pojem, »da smo vsi sinovi enega očeta« in da »moramo bližnega ljubiti kakor sami sebe.« Ljubezen? Rogali so se tej besedi! Tudi staroveški židi so imeli take nazore in v starem testamentu se popisuje Jehovah kot Bog jeze, ki je pokončal vso človeštvo v vesoljnem potopu, ki je uničil Sodomo in Gomorho in kaznoval grehe očetov še na njih otrocih . . . Jezus pa je prišel in se ponižal. On je izpregovoril besedo ljubezni . . . In glejte, ljubezen, na kateri je vso Jezusovo krščanstvo zgrajeno, premagala si je s svojim prepričevalnim glasom celotni svet . . .

To nam pojejo božični zvonovi! Ne kličejo nas v boj, temveč zvejo nas k dejanju ljubezni . . . Kdo bi hotel nas hip povesti do kakega sovraštva? Danes se je rodil On — ki je z enim stavkom premagal vesoljni svet; — rodil se je On, ki ni imel ničesar, da bi položil glavo tja, ki pa je vendar človeštvu zapustil velikanski zaklad ljubezni . . . Danes se je rodil Jezus, — kdo bi metal kamenje na bližnega? Kdo bi ne potegnil za hip vse neusmiljene britkosti življenja, ki nam je vedno le boj za obstanek, ki je krvava, brezsrčna bitka . . .

Božični zvonovi! Združujete nas pod svečanim drevescem in za uro nam dajete zopet mir in pokoj in otroško-nedolžno zadovoljnost v naše trudne, krvaveče duše . . . Koliko jih je, ki praznujejo sveti večer daleč od svojih ljubih brez veselja in s solznatimi očmi . . . Rudar v črvesji zemlje, obdan od tisočeri nevarnosti, obstoji za hip in zatisne oči: zdi se mu, da čuje v globočini božične zvonove; zdi se mu, da vidi lučice in pri lučicah jaslice in svojo deco . . .

Odhod naših vojakov iz sandžaka Novibazar.

(Izvirni dopis.)

1. Slovo od mrtvih tovarišev.

Bil je to razburjeni čas. Že tedne sem se je čulo novice, ki se jih je sprejelo neverjetno, ki so pa vendar kmalu resnica postale. Odhod avstrijskega vojaštva iz Novibazarja je bila sklenjena stvar. Cesar je že dal povelje.

Trideset let sem so nasadili avstro-ogrski vojaki na tem divje-romantičnem koščku zemlje našega orla. Trideset let so bili tukaj varstvo za državo in cesarja in mirni svetovalec vseh tujih meščanov, katerim so bili zvesti tovariši in dobri prijatelji. Mir in pokoj je prišel z njimi v deželo, v kateri je preje divjalo krvno maščevanje in divji fanatizem ter razdvojilo bratski narod. Tuj meščan je prišel v tej tuji deželi do lepega razvika svojega življenja. In zdaj je prišel čas, da se je bilo treba ločiti od vsega tega, kar se je vstvarilo in kar se je ljubilo skozi 30 let . . .

Prišel je sivi jesenski dan, 19. oktober. Mirno in tiho, skrbno potljano v dolini med malim in velikim Bogiševačom ležalo je pokopališče naših hrabrih vojakov, ki so našli tam v tuji zemlji, daleč od mile domovine, zadnji počitek. V sveži mladostni moči so prihajali, da

bodejo krožile čez to dolino. Daleč od naše avstro-ogrške domovine počivajo naši mrtvi tukaj v tuji zemlji, ali domovina jih ne bode pozabila. Globoko uzašjeni jemljemo slovo od teh grobov, kajti tudi mi ne vemo, kje bodedo enkrat zadnjo spanje spali. Svojim tukaj počivajočim tovarišem zakličemo le: Počivajte mirno, ker ste svoje življenjsko romanje po Božji volji tukaj dokončali. Spavajte sladko, vi dobri tovariši! Mirno ste spavalisti nasledel pod avstro-ogrskim orlom, zveste prijateljske roke so okinčale vaše grobove in marsikatera solza je padla na te griče. Mi gremo proč. Nikdo ne bode obiskaval vaše grobove, nikdo ne bode molil ob teh gričih. Mi vas zapuščamo v tuji, daljni deželi. Ne moremo vam zaklicati »na svidenje«, temveč le »spomin!« Kajti spomin na vas vzamemo seboj in ta spomin bodedo prinesli v našo oddaljeno domovino. Počivajte mirno, vi dobri tovariši in čujte naš zadnji pozdrav!

Pri teh besedah so pričele ženske in otroci ihteti. In ko je prišla vsem oficijem in vojakom žalost v srce, pričela je vojaška godba staro nemško pesem svirati: »Das Grab auf der Haide«. Skozi zrak so šli glasovi in skozi duše vojakov, ki so stali v dolgih vrstah, kakor da bi bili okameneli. Vse misli so letele v daljno domovino, pogled je bil vprt v grobove in nobeno oko ni ostalo suho . . .

Zadnjo mašo se je celebriralo in pod sivim nebom so vojniki zadnjikrat molili za svoje mrtve. Zadnjič je na tem pokopališču zasvirala godba pesen »Lied vor der Schlacht«, zadnjič je delil vojaški duhovnik blagoslov . . .

Današnja božična številka obsega 16 strani z najraznovrstnejšo vsebino.

In zopet morje, po viharju razdžano, grozeče morje, ki meče parnik kakor igračo skozi valovje. Mornar pa sedi v svoji kajiti; prižgal si je svečo in spominja se onih, ki jih ljubi, ki jih je zbral božični večer pod smreko, medtem ko je mornar izročil usodi morja in valovja . . . Oh, tisočero je ljudi, ki praznujejo žalostno, samotarsko ta veličastni večer! Bilo je leta 1870/71 v času nemško-francoske vojne. Nemški vojaki so stali pred Parizom in praznovali, naslonjeni na puški, pred sovražnimi kanoni, svoj sveti večer. Prižgali so svečice na mali smreki in se spominjali domovine, za katero so prelivali na francoski zemlji vročo svojo kri. Morda se godi danes marsikateremu naših sinov ob srbski ali italijanski meji ednako. Daj Bog i tem žarek božične sreče . . .

Zvonovi zvonite! Za hip smo otroci, vsi, vsi smo otroci in se zbiramo pod smreko in skozi nemirne naše duše trepeta mila pesen: „Tiha noč, sveta noč“ . . .

Izjava.

Podpisani izjavlja tem potom, da je v članku »Boji v sv. Lenartu«, št. 22 z dne 31/V. 1908 in št. 31. »Štajerca« ponatisil napade na g. deželosodnega svetnika dr. Jos. Kronvogel, kateri so bili popolnoma neopravičeni, kakor sledi to iz poznejših natančnih informacijah. Podpisani vzame vsled tega tozadevne napade z izrazom obžalovanja nazaj in se zahvaljuje za ustavljenje sodnijskega postopanja.

Ptuj, decembra 1908.

Karl Linhart.

Dnevnik

hočejo prvaki nasprotniki z novim letom za spodnjo Štajersko ustanoviti. Vkljub temu, da še danes ne vejo, je-li boče zamogel ta dnevnik izhajati in troške plačati, — vendar že

nabirajo denar.

mi se za to delovanje v splošnem ne menimo. Koliko denarja je pred pol letom nabral dr. Benkovič in vendar ni izšel njegov dnevnik »Straža«. Morda se gre i sedaj edino zato, da se ljudstvu vsili misel, ki ni realna, da se torej tuje denarje napačno porabi. S svojim

dnevnikom

mislijo prvaki vse uničiti, kar je naprednega. Pa ne bo šlo! Tudi mi imamo dovolj naročnikov in tudi dovolj denarja, da bi lahko pričeli

„Štajerca“

vsak dan izdajati. Ali tega mi

ne storimo.

Kajti mi vemo prav dobro, da ljudstvo, namreč delavno kmetško, obrtniško in delavsko ljudstvo, sploh nima

ne časa ne denarja,

plačati in čitati vsak dan svoj list. Naše ljudstvo

2. Garnizijska kapelica.

Sredi v taboru stala je ednostavna ali nežna garnizijska kapelica. Njen krepki stolp gledal je čez mala i velika poslopja tja proti Plevlju in še dalje, tja v deželo. Cerkev je bila znamenje taborskega mesta. Kadar so klical njeni zvonovi k molitvi, prišlo so vojakom misli na domovino in z veseljem so prihajali v cerkev, da si pridobijo novega veselja za življenje. Krasno se je svetel križ nad taboriščem Avstro-Ogrske skozi 25 let. Zdaj je bilo treba i od njega slovojemati . . . Bila je 18. oktobra krasna nedelja. Zadnjikrat so korakali vojaki avstro-ogrške posadke k svojem božjem hramu. Hoteli so vzeti pri slovesni maši za vedno slovo od svoje cerkvice. Kajti bilo je sklenjeno, da bode ta od vseh vojakov ljubljena cerkvice v par dneh popolnoma izginila. Vsi so prišli, od brigadirja do zadnjega vojaka. In ko so tu pri svoji cerkvi stali in padnjokrat mašo slišali, prišlo je pač marsikateremu na um, kolikokrat je tu mir in duševni blagor našel. Pobožno so poslušali vojaki govor vojaškega kurata, ki je dejal: »Danes praznujemo prav redko slavnost. Mi jemljemo slovo od naše garnizijske cerkvice, ki bode v par dneh izginila. Leta 1885 jo je pustil general Reicher sezidati in bila je do danes središče naše pobožnosti. Bila je priča mnogih dogodkov, njeni križ se je oziral na tisočere vojake. Ta cerkev je vas vojake s svojim zvonjenjem pozdravila, ali nikdar več ne bodele čuli to zvonjenje. Zadnjikrat doni to zvonjenje danes. Križ njenega stolpa je stal mnogo let kot znamenje mi-

si vzame od nedeljskega počitka toliko časa, da zamore prebrati tedenski list. In to mu zadostuje. Zato bode „Štajerc“ tudi v bodočem letu izhajal le

enkrat na teden.

Ali izhajal bode redno in gledali bodemo, da bode vedno zagovornik

Ljudskih pravic

proti vsakemu izsesavanju, izkoriščanju in zatiranju.

„Štajerc“

pa bode v bodočem letu tudi veliko več prinašal. Tudi slike bodemo listu pridjali, samo da ugodimo

Ljudski želji.

Kajti to smo že opetovano naglašali in tudi dokazali, da se nam nikdar ni šlo, ne gre in tudi ne bode šlo za

dobiček.

Vsakdo, kdor ve, kaj košta papir, tisek, stavljenje, znamke, itd., ta mora tudi vedeti, da je

„Štajerc“ na pol zastoj!

In zato pozivljamo že danes vse prijatelje, člane, somišljenike, da naj

zadnje dni leta

edino v ta namen porabijo, da pridobijo

čimveč novih odjemalcev

našega velepotrebnege lista. Mi bodemo i zana-prej prinašali gospodarsko potrebne stvari, politično merodajne dogodke, zanimive domače in tuje novice, leposlovne spise; — vedno pa bode „Štajerc“

nevstrašljivi bojevnik

za naše pravice.

Naročujte se tedaj, razširjajte list!

Politični pregled.

Cesarjeva zahvala. »Wiener Zeitung« objavlja ročno pismo cesarjevo na ministerskega predsednika pl. Bienerttha, v katerem izraža cesar vsem, ki so slavili z besedo in dejanjem njegovo 60-letnico vladanja, svojo presrečno zahvalo. Iz teh izrazov — tako pravi cesar — vidim zopet, kako nerazumljive so zveze, ki se vijejo okoli cesarja in ljudstvom. V delih človeške ljubezni, ki se jih je naredilo v zmislu cesarjeve želje zlasti za otroka, pa vidi naš vladar najpomembnejši plod tega pomemljivega leta. To mu daje tudi zagotovilo, da te slavnosti ne bodejo z dnevom obledela, temveč da bodejo v spominu naprej živele kod znamenje nekajljene harmonije med cesarsko družino in njenimi narodi. — Tako se je zahvalil naš sivolasi cesar svojemu ljudstvu.

Državni proračun za l. 1909 predložila je vlada državnim zbornicim. V dohodkih znaša prora-

čun skupno 2.303 milijonev 657.294 kron, v izdatkih pa 2.303 milijonev, 596.627 kron. Pomembnejše svote se razdelijo tako-le

Dohodki:	Izdaki:
Cesariski dvor	11,300.000
Cesarjeva pisarna	118.416
Državni zbor	3,944.520
Državno sodišče	68.364
Ministerski svet	2,770.140
Skupne zadeve	300,636.890
Minister za notranje	2,115.554
„ za dež. brambo	1,972.352
„ za poduk	17,200.241
„ financ	1.459,268.857
„ trgovine	192,610.370
„ železnic	566,433.100
„ poljedelski	20,140.023
„ justice	4,212.377
„ javnih del	28,920.750
Najvišji rač. dvor	663.400
Penzije	8,002.630
Skupaj 2.303,657.294	2.303,596.627

Kakor je iz teh številk razvidno, naraščajo državne potrebščine z vsakim letom. In marsikatera teh potrebščin je zelo — nepotrebna.

Državni zbor je sprejel proračunski proročnik v vseh treh čitanjih. Glasovale so zanj vse večje stranke, celo socialni demokrati, ki doslej še nikdar za vladine potrebščine niso glasovali. Razburjali so se pravzaprav le češki radikali, to je Kloufač in njegovi veleizdajalski tovariši. Le-ti so napravili velikanske škandale in je prišlo parkrat od takih preprirov, ki bi napravili kmalu pretep. Čehi so razbijali klopi, žvižgali in tulili kakor zverine v menažeriji. Pomagalo jim seveda ni. S tem glasovanjem je državna zbornica zopet enkrat „rešena“. Nam primanjkuje prostora, da bi popisavali vse dogodbe. Omenimo le še, da je posl. Marckhl prav temeljito označil delovanje tako dolgoletnih prvakov. Zlasti Ploja, Benkoviča in Korošca pozna zdaj cela zbornica.

Panславizem. Bivši avstrijski minister dr. Fort, znani češki razgizenec, dejal je pred kratkem na nekem volilnem shodu v Brandeisu dobesedno: „Končni cilj češke narodne politike je dosega lastne zakonodaje in lastnega sodništva čeških dežel. Dosedanje stremenje po zopetnem uresničenju češke države (!) ni peljalo do cilja. Izpoznalo se je, da je treba češki politiki iz kompleksa resničnih razmer stopiti in vse za boljšo bodočnost pripraviti. V tem tiči naloga češke politike do tistega časa, ko bodejo razmere za predru-gačenje Avstrije zrele.“ — Iz teh besed je razvidno in jasno povedano, da hočejo Čehi razbiti Avstrijo in uresničiti zopet svojo češko državo. To je panslavizem. Naši prvaki imajo isti cilj: razbiti Avstrijo in uresničiti svojo jugoslovansko državo. Ali ni to navadno veleizdajstvo?

Klerikalno gospodarstvo. Kakor znano, je dunajska občina popolnoma v rokah Luegerjevih klerikalcev. Kako brezvestno ti gospodje gospodarijo, naj dokazujejo sledeča dejstva: Ravno kar se je razpisala zopet služba ravnatelja zavoda za pokopavanje, mož bode imel kakšnih 30.000 K

rišcem. Njim nasproti je stal bataljon turške infanterije kot častna garda, ki je dospela v ta namen v paradni opravi.

Brigadir pl. Rhemen je vzel slovesno besedo. Spominjal se je 30 letnega skupnega bivanja, vedno dobrega in nemotnega sporazumljenja med obema garnizijama. Svoj govor je končal z glasnim »Hoch-klicom na turškega sultana. Medtem so avstrijski vojaki prezentirali in je svirala godba turško himno.

Potem je stopil turški poveljnik Djanič Paša naprej in se je s prepričevalnim glasom zahvalil za vse dobrote, ki jih je storila Avstro-Ogrska tekom 30 let sandžaku Novibazar. Zahvalil se je brigadirju in vsem oficirjem za zvesto tovarštvo in vojaštvu za dobro sporazumljenje. In »Hoch Franc Jožef I« je zadonelo iz ust Paše. In že je zabobnal turški tambor; turška godba pa je zavrnila našo cesarsko pesen »Bog ohrani . . .« Puške so zaropotale v salutu in turški bataljon je zagromel častni klic »Cokjaša« — »Naj živi! . . .«

Zdaj so sneli črno-rumeno zastavo, ki je frfotala skozi 30 let na Malem Bogiševau. 30 strelcev iz kanon in petje cesarske pesmi je pozdravilo ta čin. Še enkrat sta se objela avstrijski general in turški Paša, še enkrat so si stisnili avstrijski in turški oficirji roke. Potem še en pozdrav, kratke besede komandanta in pri zvokih Radetzkijeve koračnice odkorakali so naši vojaki proti severu, svojemu cilju — Serajevu — nasproti.

Tako se je izvršil slovo naše posadke iz sandžaka Novibazar!

F. Malenscheg.

3. Dnevi odhoda.

Dne 28. oktobra prišel je dan odhoda. Ze prejšnji dan čitala se je na Balibegovem brdu vojaška maša. Postavilo se je veliki, ednostavni križ in oltarska miza brez vsakega okinčanja. Zadnjikrat je stopil vojaški kurat Tesač pred vrste garnizije. V pretresljivem govoru pečal se z zgodovinskim trenutkom odhoda avstro-ogrskih vojakov iz sandžaka Novibazar. In ko je duhovnik zadnjikrat blagoslovil delil, dvigale so se iz tisočero vojaških src vroče molitve k nebesam . . . V dveh oddelkih so se postavile vojaške čete pred svojim dosedanjim tabo-